

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО”
(для бакалаврів)

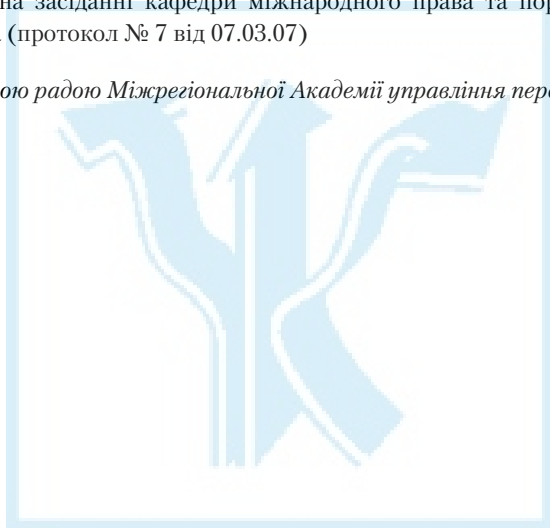
МАУП

Київ 2007

Підготовлено професором кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства *Н. В. Плахотнюк*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол № 7 від 07.03.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Плахотнюк Н. В. Навчальна програма дисципліни “Міжнародне економічне право” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2007. — 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Міжнародне економічне право”, вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс “Міжнародне економічне право” введений у програму підготовки юристів та економістів як самостійний, публічно-правовий курс, мета якого поряд з іншими дисциплінами — посилити професійну спеціалізацію випускників Академії. Сучасний спеціаліст у сфері правового регулювання зовнішньої торгово-економічної діяльності повинен не тільки добре орієнтуватися у правовій системі власної країни, законодавстві інших держав, а й розумітися в питаннях, проблемах міждержавних правовідносин. Юрист-міжнародник — це той, хто розуміє закони взаємодії внутрішньодержавного та міжнародного економічного права.

Світове господарство дедалі виразніше набуває характеру єдиного, цілісного організму — глобального за масштабами. Явище глобалізації виявляється в інтернаціоналізації господарського життя, транснаціоналізації підприємств та банків, економічній інтеграції держав.

Генеральним напрямом розвитку світового господарства є рух людства до створення єдиного планетарного ринку товарів, послуг, інвестицій, або, іншими словами, до єдиного економічного простору. Створення нового світового порядку — одне з найважливіших завдань сучасності, адже сьогодні на передній план виходять інтереси, пов'язані з виживанням людства. Саме для вирішення глобальних проблем необхідний високий рівень взаємодії широкого кола держав. Міжнародне співтовариство стає дедалі важливішою соціально-політичною системою, зміцнення якої забезпечить як національні, так і інтернаціональні інтереси держав та народів. Створюваний новий світовий порядок повинен базуватися на балансі національних і загальних інтересів держав. Цей порядок покликаний вирішити одну з глобальних проблем сучасності — зробити світову систему керованішою, без чого неможливе вирішення інших глобальних проблем.

Необхідним інструментом створення і підтримки нового порядку, від якого залежить благополуччя не тільки кожної країни, а й людства загалом, є міжнародне право. Новий світовий порядок має бути демократичний. Він покликаний забезпечити законні інтереси всіх держав, сприяти гармонізації міжнародних відносин. Баланс сили підлягає заміні балансом інтересів як основи стабільності світового порядку. Право необхідне для забезпечення демократизму міжнарод-

ної системи. Новий світовий порядок повинен бути правовим порядком міжнародного правового співтовариства.

Система МЕВ, яка функціонує нині, потенційно загрожує безпеці багатьох держав, переважно таких, що розвиваються, і держав з перехідною економікою (включаючи Україну). Застосування економічної сили в МЕВ практично не обмежується правом, що робить і міжнародне економічне право не завжди ефективним.

Ефективний глобальний міжнародний економічний правопорядок можливий тільки на основі узгодженої між всіма державами, у тому числі державами всіх цивілізованих типів, системи цінностей та інтересів. Звідси випливає необхідність формування української концепції світового економічного правопорядку.

Завдання України – сформулювати власні державні інтереси у сфері міжнародно-правового регулювання МЕВ, згрупувати їх у межах інтеграційного об'єднання та увійти в єдиний економічний простір своїм “полюсом економічної сили”. Це потребує підготовки фахівців відповідного рівня, які зможуть вирішувати поставлені завдання.

Мета дисципліни – системно та комплексно засвоїти знання з міжнародно-правового регулювання МЕВ.

Завданням курсу є висвітлення та засвоєння найважливіших теоретичних і прикладних питань міжнародно-правового регулювання МЕВ, посилення загальнопрофесійної підготовки спеціаліста та його спеціалізації.

Міжнародне економічне право розглядається як галузь міжнародного публічного права, вивчення якого традиційно включається в Державний стандарт вищої освіти зі спеціальності “Правознавство”. Крім того, курс тісно пов'язаний з такими навчальними дисциплінами для підготовки економістів, як “Світова економіка” та “Міжнародні економічні відносини”.

У результаті вивчення дисципліни “Міжнародне економічне право” студенти повинні:

знати

- основні напрями міжнародно-правової діяльності України на сучасному етапі її розвитку;
- основні проблеми міжнародного економічного права;
- предмет і завдання курсу;
- зв'язок міжнародного економічного права з іншими галузями права;

уміти

- використовувати здобуті знання з міжнародного економічного права у практичній діяльності;
- працювати з міжнародними договорами, іншими міжнародними актами та справами Міжнародного Суду ООН, а також тлумачити їх відповідно до конкретних ситуацій міжнародного життя;
- оцінювати сучасні події у світлі міжнародного економічного права.

Дисципліна “Міжнародне економічне право” вивчається після засвоєння теорії держави і права, історії держави і права зарубіжних країн, державного права зарубіжних країн, міжнародного права. Міжнародне економічне право розпочинає цикл дисциплін міжнародного права, таких як “Міжнародне торгівельне право”, “Міжнародне комерційне право”, “Міжнародне фінансове право”, “Міжнародне трудове право”. Ця дисципліна є базовою для вивчення підгалузей міжнародного економічного права як окремих дисциплін.

Після вивчення матеріалу дисципліни “Міжнародне економічне право” студенти складають іспит.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Загальнотеоретичні аспекти міжнародного економічного права (МЕП)
1	Міжнародне економічне право і система міжнародних економічних відносин (МЕВ)
2	Джерела міжнародного економічного права
3	Суб'єкти МЕП та МЕВ
4	Господарське використання території в МЕП
5	Економічна інтеграція держав у МЕП
6	Врегулювання спорів у МЕП
7	Міжнародно-правова відповідальність у МЕП

1	2
	Змістовий модуль II. Особлива частина міжнародного економічного права
8	Міжнародне торговельне право
9	Міжнародне фінансове право
10	Міжнародне інвестиційне право
11	Право міжнародної економічної допомоги
12	Міжнародне трудове (міграційне) право
13	Тенденції розвитку МЄП
Разом годин: 81	

ЗМІСТ
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО”

Змістовий модуль I. Загальнотеоретичні аспекти міжнародного економічного права (МЄП)

Тема 1. Міжнародне економічне право і система міжнародних економічних відносин (МЄВ)

Поняття МЄП та його галузі. Концепції МЄП. Особливості МЄП. Публічно- та приватно-правові елементи у правовому регулюванні МЄВ. Предмет та метод міжнародно-правового регулювання МЄВ. Предмети міжнародно-правового регулювання (МПР) у МЄВ. Транс-кордонний рух товарів, послуг, фінансів, інвестицій.

Державні інтереси у сфері правового регулювання МЄВ. Економічна сила і право. “Наднаціональність” у МЄП. МЄП як наука та навчальна дисципліна.

МЄП і внутрішнє право. Взаємопроникнення МЄП та внутрішнього права. Явище екстратериторіальності дії внутрішнього права в МЄВ. Проблема колізій. МЄП та міжнародне приватне право. Внутрішньодержавний правовий і міжнародно-правовий режими.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 2. Джерела міжнародного економічного права

Поняття джерел МЄП. Універсальні джерела. Міжнародний договір і міжнародний звичай у МЄВ. Співвідношення договірних та звичаєвих норм у МЄП. Загальні принципи міжнародного права та МЄП. Спеціальні (галузеві) принципи МЄП, їх зміст.

Спеціальні джерела. Рішення міжнародних організацій / міжнародних економічних організацій.

Кодифікація та уніфікація в МЄП. Роль у кодифікаційному та уніфікаційному процесах КМП ООН, ЮНКТАД, ЮНСІТРАЛ, УНІДРУА. Неофіційна кодифікація та уніфікація.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 3. Суб'єкти МЄП та МЄВ

Поняття суб'єктів МЄП та МЄВ. Держави як первинні суб'єкти МЄП. Диференціація держав у МЄП. Суверенітет, юрисдикція, імунітет держави. Економічні права та обов'язки держав у МЄВ. Суб'єкти федерацій у МЄВ. правонаступництво держав щодо державної власності, державних боргів. Питання правонаступництва у зв'язку з припиненням існування СРСР щодо державної власності та державних боргів.

Фізичні особи як суб'єкти (“оператори”) МЄВ. Режим іноземців та його види. Дипломатичний захист. Міжнародно-правове регулювання боротьби з економічними видами злочинів (работоргівля, підроблення грошових знаків, поширення наркотиків, легалізація незаконних доходів тощо). Міжнародні договори про правову допомогу в цивільних, сімейних та кримінальних справах. ІНТЕРПОЛ.

Юридичні особи в МЄВ (“оператори” МЄВ). Транснаціональні компанії (ТНК) як суб'єкти МЄВ. Спільні підприємства. Фінансово-промислові групи. Міжнародні юридичні особи. Державні підприємства в міжнародній торгівлі. Товарні, валютні та фондові біржі; аукціони в міжнародній торгівлі. Концепція транснаціонального права. *Lex mercatoria*.

Державні органи зовнішньоекономічних зв'язків. Система державних органів регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Дипломатичне представництво, його функції. Консульські представництва, їх функції. Торговельні представництва, їх функції. Міжурядові комісії.

Україна як суб'єкт МЄП. Від державної монополії на ЗЕД до державного регулювання ЗЕД.

Міжнародні організації та міжнародні економічні організації. Спеціалізовані установи ООН. ЮНКТАД. ЕКОСОП. Регіональні економічні комісії ООН. Правосуб'єктність міжнародних економічних організацій.

Міжнародні неурядові організації економічного характеру. Міжнародна торгова палата.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 4. Господарське використання території в МЕР

Види територіального простору в МЕР. Міжнародно-правове регулювання господарської діяльності на територіях, що перебувають та не перебувають під суверенітетом держав (у територіальному морі, на континентальному шельфі, у відкритому морі, виключно економічних зонах, на морському дні, в Арктиці та Антарктиці, повітряному та космічному просторі). МЕР та питання охорони навколишнього середовища.

Статус вільних економічних зон (територій) (ВЕЗ) у МЕР. Різновиди ВЕЗ. Пільги, які застосовуються у ВЕЗ. ВЕЗ і Україна.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 5. Економічна інтеграція держав у МЕР

Інституційні механізми та форми інтеграції. Інтеграція на глобальному та регіональному рівнях. Співвідношення внутрішньоінтеграційних режимів та принципу найбільшого сприяння. Інтеграція та економічне співробітництво.

Європейський економічний простір. Джерела європейської інтеграції. Римський договір 1957 р. Наднаціональний правопорядок ЄС в економічній сфері. Диференційований режим імпорту в ЄС.

Регіональні інтеграційні об'єднання держав. Міжрегіональна інтеграція.

Україна та СНД в інтеграційних процесах. Історія функціонування ВЕЗ (1949–1991 рр.).

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 6. Врегулювання спорів у МЕР

Міжнародні спори та мирні засоби їх врегулювання в МЕР. Юрисдикція Міжнародного суду ООН. Роль міжнародних організацій у

вирішенні міжнародних спорів у МЕВ. Врегулювання спорів у системі ЄС. Врегулювання спорів у межах СНД. Врегулювання спорів у системі СОТ.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 7. Міжнародно-правова відповідальність у МЕП

Види правопорушень та відповідальності. Матеріальна шкода в МЕВ. Відповідальність у МЕВ та форми її реалізації. Колективні санкції. Відповідальність держави у випадку націоналізації іноземної власності.

Практика застосування силових репресалій у МЕП.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Змістовий модуль II. Особлива частина міжнародного економічного права

Тема 8. Міжнародне торговельне право

Міжнародний правопорядок у сфері міжнародної торгівлі. Міжнародна торговельна система. Лібералізація та протекціонізм у міжнародній торгівлі. Поняття міжнародного торговельного права. Предмети правовідносин у міжнародній торгівлі. Багатостороннє регулювання міжнародної торгівлі. Загальна система преференцій для країн, що розвиваються.

Принципи міжнародного торговельного права. Принцип найбільшого сприяння в міжнародній торговельній системі та винятки з нього.

Джерела міжнародного торговельного права. Торговельні договори. Гаванська хартія 1948 р. Роль міжнародних товарних угод, ГАТТ, ЮНКТАД, інтеграційних міждержавних об'єднань та міжнародних організацій держав-виробників товарів у міжнародній торговельній системі. Звичай у міжнародній торгівлі. “Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів (ІНКОТЕРМС)”, розроблені Міжнародною торговою палатою (МТП).

Тарифні та нетарифні заходи регулювання міжнародної торгівлі. Стратегія світової організації торгівлі (СОТ) у сфері митного регулювання. МТП ГАТТ про зниження тарифів. Гармонізована система описування та кодування товарів. Види нетарифних бар'єрів. Антидемпінгові та компенсаційні мита. Кількісні обмеження. Добровільні обмеження експорту. Податки як нетарифні обмеження. Технічні

бар'єри. Захисні заходи. Регулювання експорту з України та імпорту в Україну.

Міжнародно-правове регулювання транснаціональних товарних ринків. Багатосторонні товарні угоди. Співвідношення режиму міжнародних товарних угод та принципу найбільшого сприяння. Міжнародні організації, які регулюють товарні ринки.

Система СОТ. Історія виникнення ГАТТ. Основні положення ГАТТ. “Раунди” МТП ГАТТ. Організаційна структура ГАТТ. Трансформація ГАТТ у СОТ. Угода про створення СОТ. Функції, компетенція, структура СОТ. Багатосторонні угоди системи СОТ.

Міжнародно-правове регулювання сфери послуг у МЕВ. ГАТС. Угода про торгові аспекти прав на інтелектуальну власність (ТРИП, або ТРИПС).

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 9. Міжнародне фінансове право

Міжнародний правопорядок у світовій фінансовій системі. Поняття міжнародного фінансового права. Предмети правовідносин у міжнародному фінансовому праві. Багатосторонні системи правового регулювання платіжного балансу. Ямайська багатостороння валютна система. Європейська валютна система. Регулювання платіжно-розрахункових, валютних та кредитних операцій. “Паризький клуб” кредиторів. “Лондонський клуб” кредиторів. Питання зовнішньої заборгованості. Міжнародні організації у світовій фінансовій системі. Міжнародні договори у сфері міжнародного фінансового права.

Система Міжнародного валютного фонду (МВФ) та Світового банку (МЕРР). Історія створення МВФ та МБРР. Квоти держав у статутному капіталі. Механізм використання “спеціальних прав запозичення”. Наднаціональні риси компетенції МВФ. Взаємовідносини МВФ та держав-членів. Керівні органи МВФ, їх компетенція. Генеральна угода про займи 1962 р. Види угод МВФ та МБРР.

Україна в системі міжнародних валютно-фінансових відносин. Україна та МВФ, МБРР.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 10. Міжнародне інвестиційне право

Міжнародний правопорядок на ринку інвестицій. Прямі та портфельні інвестиції. Предмети правовідносин у міжнародній інвестиційній сфері. Роль ТНК. Міжнародні договори, які регулюють рух ка-

піталовкладень. Угода про торговельні аспекти інвестиційних заходів (ТРИМ, або ТРИМС). Принципи міжнародного інвестиційного права. Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій. Вирішення інвестиційних спорів.

Міжнародне інвестиційне право та внутрішнє право. Правове регулювання прямих іноземних інвестицій. Резиденти та нерезиденти в інвестиційній сфері. Правовий режим отримання та захисту інвестицій. Інвестиційний клімат. Гарантування інвестицій за внутрішнім правом. Концесії. “Діагональні” угоди (державні контракти). Доктрина “розщеплення” імунітету держави. Націоналізація та МЕНП. Питання експорту технології, приватизації, оподаткування. Міжнародні договори про уникнення подвійного оподаткування.

Регулювання іноземних інвестицій в Україні, СНД.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 11. Право міжнародної економічної допомоги

Правопорядок у сфері міжнародної економічної допомоги. Види міжнародної економічної допомоги. Предмети правовідносин при міжнародній економічній допомозі. Джерела права міжнародної економічної допомоги. Держави-донори. Багатостороннє регулювання економічної допомоги. Міжнародні організації та економічна допомога.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 12. Міжнародне трудове (міграційне) право

Міжнародний правопорядок на ринку праці. Джерела “міжнародного трудового права”. Основні права трудових мігрантів. Правове регулювання міграції на регіональному рівні. Конвенції МОП. Конвенція ООН про захист прав працівників-мігрантів 1990 р.

Внутрішнє право держав, іміграційні закони. Іміграційна (міграційна) політика держав. Колізії законів у сфері правового регулювання трудових відносин.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

Тема 13. Тенденції розвитку МЕНП

Міжнародний правопорядок у XXI ст. Тенденції розвитку МЕНП та міжнародно-правової системи.

Література [5–9; 13; 18; 21; 25; 32; 38]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Державно-правові форми міждержавних інтеграційних об'єднань та їх відмінні особливості.
2. Завдання та загальні результати раундів багатосторонніх торгових переговорів у межах ГАТТ.
3. Міжнародно-правове регулювання господарської діяльності на територіях, що перебувають та не перебувають під суверенітетом держав.
4. Суверенітет, юрисдикція, імунітети держав у МЕВ. Теорія функціонального імунітету.
5. Правові режими територій: прикордонний, митний, санітарний, ветеринарний.
6. Міжнародно-правове регулювання боротьби з економічними видами злочинів.
7. Суб'єкти МЕР. Публічно- та приватноправові елементи у регулюванні МЕР.
8. Феномен “наднаціонального” регулювання в МЕР.
9. Кодифікація та уніфікація (систематизація) у МЕР.
10. Правовий статус фізичних осіб у МЕР.
11. Правовий статус юридичних осіб у МЕР. Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій.
12. Статус вільних економічних зон (територій).
13. Міжнародні організації в МЕР, їх правосуб'єктність.
14. Співвідношення МЕР та внутрішньодержавного права / міжнародного приватного права.
15. Економічні права та обов'язки держав. Диференціація держав.
16. Характерні риси сучасного міжнародного економічного правопорядку.
17. Правонаступництво держав щодо державної власності та державних боргів.
18. Співвідношення внутрішньоінтеграційних режимів та принципу найбільшого сприяння.
19. Спеціальні (галузеві) принципи МЕР: склад, зміст.
20. Міжнародно-правова відповідальність у МЕР.
21. Правові засоби розв'язання спорів у МЕР.
22. Тарифні та нетарифні заходи регулювання міжнародної торгівлі.
23. Загальна система преференцій для країн, що розвиваються.

24. Право міжнародної економічної допомоги.
25. Тенденції розвитку міжнародного економічного права.
26. Європейський економічний простір. Система ЄС.
27. Проблема імунітету держав у МЕВ.
28. Джерела МЕП. Класифікація міжнародних договорів.
29. Україна як суб'єкт МЕП.
30. Врегулювання спорів у межах СОТ.
31. Транснаціональні корпорації та їх значення в міжнародному економічному праві.
32. Антидемпінгові заходи в ГАТТ/СОТ.
33. Технічні бар'єри в торгівлі та їх відмінність від інших видів нетарифних обмежень.
34. Міжнародний правопорядок у світовій фінансовій системі МВФ – МБРР.
35. Міжнародний правопорядок на ринку праці.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота є самостійним видом роботи студентів заочної форми навчання, передбаченим навчальним планом вивчення курсу “Міжнародне економічне право”.

Номер теми контрольної роботи повинен відповідати останнім цифрам номера залікової книжки студента. Важлива умова вибору теми полягає в тому, що в одній навчальній групі не повинно бути двох однакових тем.

Контрольні роботи виконуються за варіантами індивідуально кожним студентом. Якщо студент бажає виконати контрольну роботу за цікавою для нього темою, якої немає в переліку тем контрольних робіт, він може звернутися до викладача для узгодження назви теми.

Мета контрольної роботи – закріпити знання з навчальної дисципліни, що передбачає вивчення методів наукового аналізу, законодавчих і літературних джерел, оформлення результатів науково-дослідної роботи.

Після вибору теми студент повинен ознайомитися з відповідним розділом (главою) підручника (посібника) для з'ясування змісту та переліку питань, які мають бути розглянуті в роботі, і скласти план. План повинен охоплювати всі питання теми (проблеми), проте не бути громіздкий. Оптимальний варіант плану: три-чотири найважливіших питання і висновок.

Робота може містити вступ, хоча й не обов'язково. Якщо студент вирішив написати вступ, то в ньому не слід розкривати проблему по суті (типова помилка). Зміст вступу зводиться до визначення актуальності теми (проблеми) та ступеня її розробки в літературі.

В основній частині студент повинен творчо осмислити, чітко та зрозуміло викласти зібраний і систематизований матеріал.

Підбираючи літературу, слід починати з підручників, навчальних посібників, монографій, а потім переходити до періодичних видань (статей, опублікованих у журналах, газетах).

Опрацьовуючи літературу, бажано скласти короткий конспект вивчених джерел і зробити короткі виписки. Виписки можна робити як на окремих аркушах, так і на картках. Це дасть змогу спочатку їх систематизувати за окремими питаннями плану, а відтак (при складанні загального списку використаної літератури) розташувати в алфавітному порядку.

У виписках необхідно занотувати відповідні реквізити використаної літератури: прізвище автора, назву праці, місце видання, назву видавництва, рік видання, сторінки.

У висновку (1,5–2 сторінки) студент підбиває підсумки розглянутих питань контрольної роботи.

Контрольну роботу оформлюють і подають на перевірку викладачу кафедри згідно з вимогами для оформлення наукових робіт для гуманітарних спеціальностей.

Контрольна робота друкується на аркуші білого паперу формату А4 (210×297 мм) через два міжрядкових інтервали для друкарської машинки, півтора — для комп'ютера (шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14). На сторінці повинно бути не більше 30 рядків і витримано такі поля: ліве — 30 мм, праве — 10 мм, верхнє і нижнє — 20–25 мм.

Обсяг контрольної роботи повинен становити 13–15 друківаних сторінок, включаючи титульну сторінку, зміст роботи. Список літератури не включається в обсяг контрольної роботи.

Важливе значення має правильне оформлення посилань на джерела та матеріали, які студент використовує при написанні контрольної роботи. Посилання оформлюється у квадратних дужках із зазначенням сторінки.

Наприклад:

В науці міжнародного права загальноприйнято, що... [23, с. 157; 53, с. 38;]. *При цьому слід враховувати, що...*

Оформлення списку літератури є важливою складовою написання контрольної роботи. У список включаються тільки ті джерела, які студент вивчав при написанні контрольної роботи і на які посилався в роботі. При оформленні списку літератури його слід умовно поділити на дві частини: нормативні акти і спеціальну літературу (нумерація при цьому залишається наскрізною). До спеціальної літератури належать монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті та ін. Джерела розміщуються в алфавітному порядку назв або прізвищ перших авторів.

Контрольна робота крім теоретичного питання включає практичне завдання, яке студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер практичного завдання контрольної роботи
А, Б, Ф, С, Х	6
Ж, Ч, Ш, Я, Ц	5
К, Є, Р, Ю	4
Т, Д, О, М, Е	3
І, Г, З, У, Н	2
Щ, П, Л, В	1

Контрольна робота оцінюється “зарахована”, “незарахована”.

Незарахована контрольна робота повертається студенту для виправлення недоліків. Після усунення недоліків необхідно подати викладачу як незараховану контрольну роботу, так і новий варіант контрольної роботи.

Завдання 1

Держава А оголосила державну монополію на виробництво товару Х. Чи може іноземний інвестор, який виробляє цей товар на території України, захистити свої інтереси, посилаючись на договір про захист капіталовкладень? Чи можна в цьому разі вважати оголошення державної монополії як націоналізацію?

Завдання 2

Міжнародна фруктова компанія звернулася за ліцензією на імпорт яблук до ЄС. Коли прохання про ліцензію було відхилене

даською владою з посиланням на низку регламентів ЄС, компанія звернулась з позовом до суду, стверджуючи, що вказані регламенти порушують ст. 9 ГАТТ, яка встановлює обов'язок сторін договору усунути кількісні обмеження на імпорт чи експорт товарів. Згідно з Римським договором ЄС виконує функції зі здійсненням тарифної та торговельної політики і правом укладення відповідних угод з цих питань.

Чи можна стверджувати, що ЄС у такому разі є правонаступником держав-членів за зобов'язаннями ГАТТ? Як можуть співвідноситись за юридичною силою Римський договір та ГАТТ?

Завдання 3

Громадянин України, який постійно в ній проживає, отримав авторський гонорар за видання книги у Франції. Оскільки в Україні оподатковуються всі доходи, отримані особою, яка постійно проживає на її території, незалежно від того, де вони були отримані — в Україні чи за її межами, а у Франції оподатковуються лише всі доходи, отримані на її території, незалежно від місця постійного проживання платника податку, — під чию податкову юрисдикцію підпадатиме розглядуваний дохід: України чи Франції?

Завдання 4

Космічний супутник зійшов з орбіти, впав на територію держави А та заподіяв істотну шкоду. Потерпіла держава висунула претензії про відшкодування шкоди. Держава, яка запустила супутник, стверджує, що не вчинила жодних протиправних дій, об'єкт впав з об'єктивних причин, і тому вона не винна в заподіянні шкоди.

Чи наявний у діях держави, яка запустила супутник, склад правопорушення? Особливості виникнення та реалізації відповідальності за заподіяння шкоди без вини.

Завдання 5

У США 12 березня 1996 р. набрав чинності Закон Хелмса–Бертона. Відповідно до розд. III та IV цього Закону, якщо буде встановлено, що громадяни третіх країн причетні до комерційних операцій у США з використанням раніше націоналізованої власності американців, їх можна передати до суду у США чи обмежити їх право на в'їзд до цієї країни.

Чи порушує цей Закон норми міжнародного права?

Завдання 6

Громадянин України здав в оренду власну яхту в м. Маямі (США). З приводу доходів, отриманих від оренди судна, між ним та українським податковим органом виник спір: чи це дохід від нерухомого майна, чи прибуток від комерційної діяльності, та яка з країн має право оподатковувати такі види доходів. Громадянин захищає позицію, що дохід від оренди яхти підлягає оподаткуванню у США, український податковий орган — протилежної думки.

Вирішіть спір.

Який принцип оподаткування нерухомого майна міститься в більшості угод про уникнення подвійного оподаткування?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Співвідношення міжнародного права та міжнародного економічного права.
2. Система МЕР: норми, принципи, інститути, підгалузі.
3. МЕР і система МЕР.
4. Основні концепції МЕР. Особливості МЕР.
5. Джерела міжнародного економічного права.
6. Методи міжнародного-правового регулювання в МЕР.
7. Співвідношення МЕР і міжнародного приватного права.
8. Спеціальні (галузеві) принципи МЕР.
9. Принцип взаємної вигоди в МЕР.
10. Принцип економічної недискримінації в МЕР.
11. Принцип найбільшого сприяння в МЕР.
12. Кодифікація та уніфікація в МЕР.
13. Феномен “наднаціонального” регулювання в МЕР.
14. Суб’єкти МЕР. Публічно- та приватноправовий елементи в регулюванні МЕР.
15. Суверенітет, юрисдикція, імунітети держав у МЕР. Теорія функціонального імунітету.
16. Європейський економічний простір. Система ЄС.
17. Економічні права та обов’язки держав. Диференціація держав.
18. Засоби вирішення спорів у МЕР.
19. Міжнародні організації в МЕР, їх правосуб’єктність.
20. Предмети міжнародно-правового регулювання в МЕР.
21. правонаступництво держав щодо державної власності та державних боргів.

22. Характерні риси сучасного міжнародного економічного правопорядку.
23. Україна як суб'єкт МЕН.
24. Правовий статус юридичних осіб у МЕН. Регулювання діяльності ТНК.
25. Правовий статус фізичних осіб у МЕН.
26. Україна в інтеграційних процесах.
27. Правові режими територіального простору.
28. Міжнародно-правова відповідальність у МЕН.
29. Статус вільних економічних зон.
30. Організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань.
31. Поняття міжнародного торговельного права.
32. Предмет та метод міжнародного торговельного права.
33. Відмінність міжнародного торговельного права від торговельного права як галузі приватного внутрішньодержавного права.
34. Джерела міжнародного торговельного права.
35. Переваги дво- та багатостороннього регулювання міжнародної торгівлі.
36. Правові перешкоди, які існують у торговельних зв'язках юридичних/фізичних осіб різних країн.
37. Принципи міжнародної торговельної системи.
38. Взаємодія принципу взаємності та взаємної вигоди.
39. Відмінність та подібність принципів недискримінації та найбільшого сприяння стосовно торговельних відносин.
40. Генеральна угода з тарифів і торгівлі.
41. Протекціонізм та лібералізм у міжнародній торгівлі.
42. Уругвайський раунд ГАТТ та його значення.
43. Маракеський пакет правових актів, його зміст і значення.
44. Світова організація торгівлі, її органи.
45. Митно-тарифне регулювання в міжнародній торгівлі.
46. Міжнародне бюро публікації митних тарифів, його роль у регулюванні міжнародної торгівлі.
47. Роль Світової митної організації в регулюванні міжнародної торгівлі.
48. Митна оцінка товарів у ГАТТ.
49. Методи митної оцінки товару, які не можуть використовуватися (за Угодою про застосування статті VII ГАТТ).
50. Поняття демпінгу та антидемпінгові заходи в ГАТТ.

51. Угода про застосування статті VI ГАТТ 1994 р., її значення у регулюванні міжнародної торгівлі.
52. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.
53. Відмінність “технічних бар’єрів” від інших видів нетарифних обмежень.
54. Функції СОТ.
55. Процедура прийняття нових членів у СОТ.
56. Принцип національного режиму та його роль у міжнародній торгівлі послугами.
57. Необхідність приєднання України до СОТ.
58. Взаємодія МЕР і внутрішньодержавного права у сфері міжнародної торгівлі послугами.
59. Конференція міністрів СОТ, її функції.
60. Генеральна Рада СОТ, її функції.
61. Поняття міжнародного фінансового права.
62. Предмет правовідносин у міжнародному фінансовому праві.
63. Вплив міжнародного фінансового права на національні фінансові системи.
64. Девальвація та ревальвація національної валюти.
65. Перші багатосторонні світові валютно-фінансові системи та їх історичне значення.
66. Бреттонвудська валютна система та її роль у регулюванні фінансового ринку.
67. Міжнародний валютний фонд, його роль у міжнародній фінансовій системі.
68. Джерела міжнародного фінансового права.
69. Роль міжнародних організацій у світовій фінансовій системі.
70. Формування та розвиток Європейської фінансової системи.
71. Механізми платіжно-розрахункових, валютних та кредитних операцій.
72. Міжнародний банк реконструкції і розвитку, його правовий статус.
73. Елементи наднаціональності в діяльності МВФ.
74. Поняття міжнародного трудового (міграційного) права та його місце в системі міжнародного права.
75. Джерела міжнародного трудового права.
76. Міжнародна організація праці — універсальний центр правового регулювання питань міжнародного трудового права.

77. Відмінність статусу іноземця при постійному проживанні та тимчасовому перебуванні в державі.
78. Міграційна політика держави, її зміст.
79. Ліцензування діяльності з працевлаштування громадян за кордоном, його мета.
80. Роль міжнародного приватного права у правовому регулюванні трудових відносин з іноземними елементами.
81. Рекомендація МОТ № 86, її зміст.
82. Поняття міжнародного інвестиційного права.
83. Джерела міжнародного інвестиційного права.
84. Принципи міжнародного інвестиційного права.
85. Зв'язок між питанням про імунітет держав та правовідносинами у сфері інвестицій.
86. Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій, його компетенція.
87. Поняття “державних контрактів” та їх зв'язок з інвестиціями.
88. Правова позиція держав щодо поняття “прямих” інвестицій.
89. Правові проблеми інвестиційного клімату: захист та гарантії інвестицій.
90. Концепція “транснаціонального права”.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Статут* Організації Об'єднаних Націй. — Нью-Йорк, ООН, 1996.
2. *Конституція* України. — К.: Видання Верховної Ради України, 1996.
3. *Буткевич В. Г., Мицик В. В., Задорожній О. В.* Міжнародне право. Основи теорії: Підручник / За ред. В. Г. Буткевича. — К., 2002.
4. *Буткевич В. Г., Мицик В. В., Задорожній О. В.* Міжнародне право. Основні галузі: Підручник / За ред. В. Г. Буткевича. — К., 2004.
5. *Действующее* международное право: В 3 т. — М., 1997. — Т. 3. — Разд. XVIII, XIX.
6. *Додонов В. Н., Доронина Н. Г., Крутских В. Е.* Право международной торговли: Словарь-справочник / Под ред. Б. И. Пучинского. — М., 1997.
7. *Додонов В. Н., Панов В. П., Румянцев О. Г.* Международное право: Словарь-справочник / Под общ. ред. В. Н. Трофимова. — М., 1998.

8. *Курс международного права: В 7 т.* — М., 1989–1993.
9. *Опришко В. Ф.* Міжнародне економічне право: Підручник. — К.: Вид-во КНЕУ, 2003.
10. *Суверенітет України і міжнародне право* / Відп. ред. В. Н. Денисов, В. І. Євінтов. — К., 1995.
11. *Удовенко Г. Й.* Україна на міжнародній арені. — К., 1998.
12. *Україна на міжнародній арені.* Зб. док. і матер. — К., 1993.
13. *Шумилов В. М.* Международное экономическое право: В 2 кн. — М.: ДеКА, 2002.

Додаткова

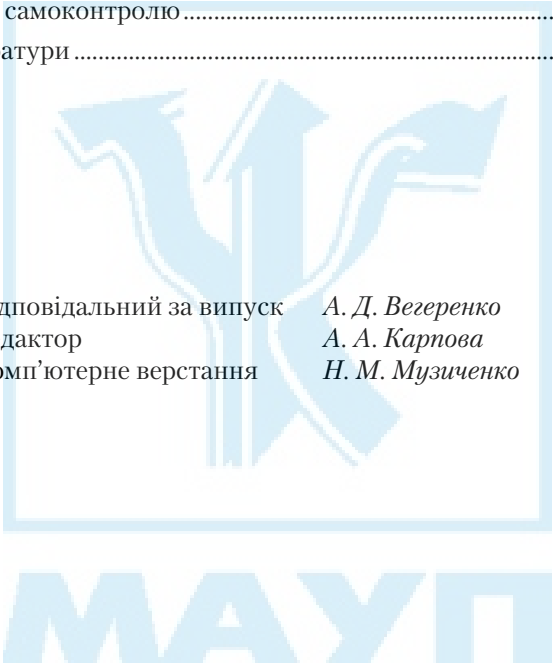
14. *Альтшулер А. Б.* Международное валютное право. — М., 1984.
15. *Базедов Ю.* Возрождение процесса унификации права: европейское право и его элементы // Государство и право. — 2002. — № 2.
16. *Богацьков А. Г.* Инвестиционное право. — М., 1992.
17. *Богуславский М. М.* Иностранные инвестиции: правовое регулирование. — М., 1996.
18. *Богуславский М. М.* Международное экономическое право. — М., 1986.
19. *Борисов К. Г.* Международное таможенное право. — М., 1997.
20. *Борисов К. Г.* Международно-правовые аспекты сотрудничества государств в области науки и техники. — М., 1992.
21. *Бувайлик Г. Е.* Правовое регулирование международных экономических отношений. — К., 1977.
22. *Бургонов О. В.* Международная интеграция — тенденция XXI века. — СПб., 1999.
23. *Вельяминов Г. М.* Международное экономическое право и процесс (Академический курс): Учебник. — М., 2004.
24. *Вельяминов Г. М.* Международные договоры в “международном частном праве” и его понятие // Государство и право. — 2002. — № 8.
25. *Вельяминов Г. М.* Основы международного экономического права. — М., 1994.
26. *Вельяминов Г. М.* Порядок урегулирования споров во Всемирной торговой организации // Моск. журн. междунар. права. — 1999. — № 1.
27. *Вельяминов Г. М.* Правовое урегулирование международной торговли. — М., 1972.

28. *Вилкова Н. Г.* Договорное право в международном обороте. — М., 2002.
29. *Войтович С. А.* Принципы международно-правового регулирования межгосударственных экономических отношений. — К., 1988.
30. *Герчикова И. Н.* Международные экономические организации. — М., 2000.
31. *Даниленко Г. М.* Обычай в современном международном праве. — М., 1988.
32. *Дмитриева Г. К.* Международное экономическое право // Международное право / Под ред. К. А. Бекяшева. — М., 1998.
33. *Довгерт А. С.* Правовое регулирование международных трудовых отношений. — К., 1992.
34. *Доронина Н. Г.* Унификация и гармонизация права в условиях международной интеграции // Журн. рос. права. — 2002. — № 6.
35. *Дюмулен И. И.* Всемирная торговая организация. — М., 1997.
36. *Зубарева Н. В.* Реализация и применение международных частноправовых унифицированных норм рекомендательного характера // Журн. междунар. частн. права. — 2000. — № 4.
37. *Иванов Э. А.* Отмывание денег и правовое регулирование борьбы с ним. — М., 1999.
38. *Карро Д., Жюйар П.* Международное экономическое право. — М., 2002.
39. *Кисилев И. Я.* Международный труд. — М., 1997.
40. *Корецкий В. М.* Очерки международного хозяйственного права. — Харьков, 1928.
41. *Коробова М. А.* Международное право и экономические договоры. — М., 1987.
42. *Левина Л. А.* Правовое положение Международного валютного фонда и Всемирного банка. — М., 1996.
43. *Международное торговое право* / Под ред. В. И. Лисовского. — М., 1979.
44. *Моисеев А. А.* Международные кредитно-финансовые организации. Правовые аспекты деятельности. — М., 1999.
45. *Пелле А.* Эволюция международной валютной системы (международно-правовые аспекты) // Внешнеэкон. бюл. — 2000. — № 6.

46. *Право Европейского союза: правовое регулирование торгового оборота* / Под ред. В. В. Безбаха, А. Я. Капустина, В. К. Пучинского. — М., 1999.
47. *Право международной торговли: Словарь-справочник*. — М., 1997.
48. *Принципы международных коммерческих договоров*. — М.: ЮНИДРУА, 1996.
49. *Розенберг М. Г.* Международная купля-продажа товаров. Комментарий к законодательству и практике разрешения споров. — М., 2001.
50. *Розенберг М. Г.* Международный договор и иностранное право. — М., 1998.
51. *Ушаков Н. А.* Режим наибольшего благоприятствования в межгосударственных отношениях. — М., 1995.
52. *Фисенко И. В.* Механизм разрешения споров между государствами-участниками СНГ и место в нем Экономического суда СНГ // Моск. журн. междунар. права. — 1997. — № 2.
53. *Шатров В. П.* Международное экономическое право. — М., 1990.
54. *Шепенко Р. Ф.* Механизм разрешения споров в рамках ВТО // Внешняя торговля. — 1999. — № 3.
55. *Шепенко Р. Ф.* Субсидии и компенсационные пошлины: правила ГАТТ и законодательство РФ // Моск. журн. междунар. права. — 1998. — № 2.
56. *Шепенко Р. Ф.* Антидемпинг. — М., 2003.
57. *Шишаев А. И.* Регулирование международной торговли товарами. — М., 1998.
58. *Шишков Ю. В.* Глобализация и проблема экономического разрыва между развитыми и развивающимися странами // Внешнеэкон. бюл. — 2002. — № 3.
59. *Шмаков В. А.* IV Ломейская конвенция как договорно-правовой институт установления нового международного экономического порядка // Моск. журн. междунар. права. — 1995. — № 4.
60. *Шреплер Х.-А.* Международные экономические организации: Справочник. — М., 1998.
61. *Шумилов В. М.* Международное экономическое право в эпоху глобализации. — М., 2003.
62. *Эбке В.* Международное валютное право. — М., 1997.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Міжнародне економічне право”	5
Зміст дисципліни “Міжнародне економічне право”	6
Теми контрольних робіт.....	12
Вказівки до виконання контрольної роботи	13
Питання для самоконтролю	17
Список літератури	20

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *А. А. Карпова*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

Зам. № ВКЦ-3107

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП